

Országos kék túra Nógrád-Kóspallag szakaszának és Börzsönyi környezetének vizsgálata

Madocsay Tünde Lili

Táj és kertépítő mérnök alapképzési szak, nappali munkarend

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet,

Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Belső témavezető:

Dr. Nádasy László Zoltán,

egyetemi adjunktus,

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet,

Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Ezen szakdolgozat célja az Országos Kék Túra Börzsönyi szakaszának részletes vizsgálata, különös hangsúlyt fektetve az erdőgazdálkodására, oktatási lehetőségeire és turisztikai elemzésére. A kutatásnak nem csupán az a szándéka, hogy feltárja a túraútvonal múltját és jelenét, hanem egyben olyan javaslatokat is megfogalmazzon, amelyek hozzájárulhatnak a túrázás élményének és fenntarthatóságának javításához ezen a kivételes területen.

A Börzsönyi szakasz kiemelt figyelmet érdemel, hiszen gazdag történelmi és természeti örökséget hordoz magában. Ezen terület feltérképezése nemcsak a helyi közösségek és természetjárók számára lehet értékes, de egyúttal hozzájárulhat a fenntartható turizmus fejlődéséhez Magyarországon.

Kutatói kérdéseim, melyekre a pályamunkám írása közben kerestem a kielégítő válaszokat:

- Történetileg hogyan alakult az útvonal, annak állomásai és környezete?
- Milyen állapotban van az útvonal természetvédelmi szempontból?
- Mik a főbb jellemzői az útvonalat környező növénytakarásoknak?
- Milyenek az emberi behatások a területen, illetve milyen emberi magatartás jellemző?
- Szükséges-e az infrastrukturális fejlesztés vagy bármilyen természetvédelmi beavatkozás?

A dolgozat kutatási módszerei közé tartozik a szakirodalom áttekintése, élőhelytérképezés, tájtörténeti elemzés, helyszíni vizsgálatok és térképelemzés. Ezek a módszerek segítették a Börzsönyi szakasz átfogó megismerését, különösen a növényzet, a természeti és emberi hatások terén. A kutatás része volt továbbá konzultáció a helyi erdészetekkel és egy közvélemény-kutatás, amely során a túraútvonalat bejárt emberek véleménye is felmérésre került.

Megkerestem az útvonalhoz tartozó illetékes erdészeteket, melyek az Ipoly Erdő Zrt.-hez tartozó Diósjenői-, a Királyréti-, a Kемencei- és a Nagymarosi Erdészetek. Ezek vezetőivel interjút készítettem, hogy aktuális képet kaphassak az erdőgazdálkodásról és vadgazdálkodásról. Megkeresésemre a Diósjenői Erdészet vezetője Zanati László és a Királyréti Erdészet vezetője Ruff János adott választ, ezt követően interjút.

Kutatásom során olyan tényeket és helyzeteket tártam fel, ami a túraútvonal és a Börzsöny jelenét mutatja be. A legtöbb javaslatom adaptálható a legtöbb természetközeli turista helyre Magyarországon, mert minden esetben hangsúly a kommunikáción és az edukáción van.

Kutatásaim során feltártam az alapvető természeti, humán és infrastrukturális adottságokat. Ezután kifejtettem a konfliktusos területeket. Bemutattam a felhasználói, civil, emberi igényeket, magatartást, hozzáállást a területhez majd egy erdőgazdálkodásbeli szakmai tudást és hozzáállást. Ezek eredményeként meghatároztam a veszélyeztető tényezőket a természetre.

Funkcionális problémaként a kitöltők a fakitermeléssel kapcsolatos nehézségeket és az információs táblák hiányát említették. Ökológiai problémaként a fakitermelés nyomait, invazív növényfajok jelenlétét és szemetet azonosították. Az esztétikai zavarok közé a sérült kültéri bútorok és nem megfelelő tájhasználat sorolható. Az elemzés rávilágított a szakasz infrastruktúrájának fejlesztésére irányuló igényekre, és fontos információkat szolgáltatott a helyi ökológiai és esztétikai értékek megőrzéséhez.

Az erdészetek és a turisták között fennálló konfliktusok jelentős tényezők az erdőgazdálkodásban. Az erdészek törekednek arra, hogy minimalizálják ezeket a feszültségeket.

Emellett növényegészségügyi problémák is veszélyeztetik az erdőket, amelyek leginkább az éghajlatváltozás miatt jelentkező aszályos időszakokhoz kapcsolódnak. Ezek gyengítik a fákat, és lehetővé teszik a kórokozók, például gombák és rovarok megjelenését. Az invazív fajok

különösen veszélyesek, mert felboríthatják az erdő ökológiai egyensúlyát, azonban az erdők természetes módon is képesek alkalmazkodni bizonyos mértékig ezekhez a kihívásokhoz.

Az erdőgazdálkodás során több konfliktus is felmerül, különösen a fakitermelés és a turisták igényei között. A fakitermelés, bár közepes jelentőségű veszélyforrásként van számon tartva, befolyásolja az őshonos erdők állapotát és élőhelyeit. Az erdészetek célja, hogy a fakitermelési tevékenységeket a természetvédelmi szempontok figyelembevételével végezzék, ami javítja az erdők fajösszetételét és szerkezetét. Azonban a fakitermeléshez kapcsolódó tevékenységek, mint a faanyag szállítása és az erdészeti utak használata, gyakran okoznak konfliktust a turistákkal, akik sokszor tévesen tarvágásnak látják a kíméletesebb módszereket is.

Az erdészeti utak karbantartása, amely gyakran egybeesik a fakitermelési ciklusokkal, szintén vitás kérdés. Az utak állapotának helyreállítása jelentős erőforrást igényel, amely gyakran korlátozott, emiatt panaszok merülnek fel a turisták részéről. Emellett a túlzott talajbolygatás és a rakodók használata szintén károsíthatja az élőhelyeket, veszélyeztetve az ott élő fajokat.

A lehető legtöbb platformon történő kommunikáció és edukáció megalapozza a panaszok csökkenését és a békés együttélést.

Szakmai véleményem szerint ezek a fejlesztések szükségesek ahhoz, hogy a lehető természetközelibb módon történhessen és fejlődhessen a természetjárás a jövőben és a természet is ezek által tud leginkább egészségesen megmaradni annak emberi együttélése mellett.